

Τυπογραφία και Τυπογραφικός σχεδιασμός REVIEW

Δρ. Χρυσούλα Γάτσου
Καθηγήτρια

Scriptorium

- Το **Scriptorium**, κυριολεκτικά **“τόπος -συγγραφής”**, συνήθως αναφέρεται σε μια αίθουσα στα μεσαιωνικά ευρωπαϊκά μοναστήρια που αφιερώνεται στη γραφή, αντιγραφή και εικονογράφηση χειρόγραφων από μοναστικούς γραμματείς που ονομάζονταν **“κωδικογράφοι”**.

ΚΩΔΙΚΕΣ

- Χωρίς να υπάρχει ακόμη η δυνατότητα της μηχανικής αναπαραγωγής το περιεχόμενο κάθε “Βιβλίου” **αντιγράφονταν από τα χέρια ειδικευμένων γραφέων**, διαδικασία χρονοβόρα, επίπονη, και αρκετές φορές επισφαλής για τα ίδια τα έργα, αφού τυχόν λάθη η αυτόβουλες διορθώσεις άλλαζαν το περιεχόμενό τους.
- Η νέα αυτή μορφή του βιβλίου ονομάστηκε **“κώδικας”**.

Από την ξυλογραφική πλάκα στο μεμονωμένο στοιχείο.

- Η πρώτη εκτυπωτική μέθοδος, η ξυλογραφία, είχε προσφέρει μία τεχνογνωσία εβδομήντα, σχεδόν, χρόνων.
- Η χάραξη των κειμένων στις ξυλογραφικές πλάκες απαιτούσε εξειδικευμένους τεχνίτες και πολύωρη δουλειά.
- Έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος ώστε να κατασκευαστούν γράμματα μεμονωμένα, τα οποία στη συνέχεια θα συνδυάζονταν για τη σύνθεση του κειμένου.

Από την ξυλογραφική πλάκα στο μεμονωμένο στοιχείο.

- Η πρώτη εκτυπωτική μέθοδος, η ξυλογραφία, είχε προσφέρει μία τεχνογνωσία εβδομήντα, σχεδόν, χρόνων.
- Η χάραξη των κειμένων στις ξυλογραφικές πλάκες απαιτούσε εξειδικευμένους τεχνίτες και πολύωρη δουλειά.
- Έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος ώστε να κατασκευαστούν γράμματα μεμονωμένα, τα οποία στη συνέχεια θα συνδυάζονταν για τη σύνθεση του κειμένου.

REPLICA GUTENBERG PRESS

Αυτό το είδος ξύλινης τυπογραφικής μηχανής μπορεί να εκτυπώσει περίπου 250 φύλλα την ώρα.

Τυπογραφία

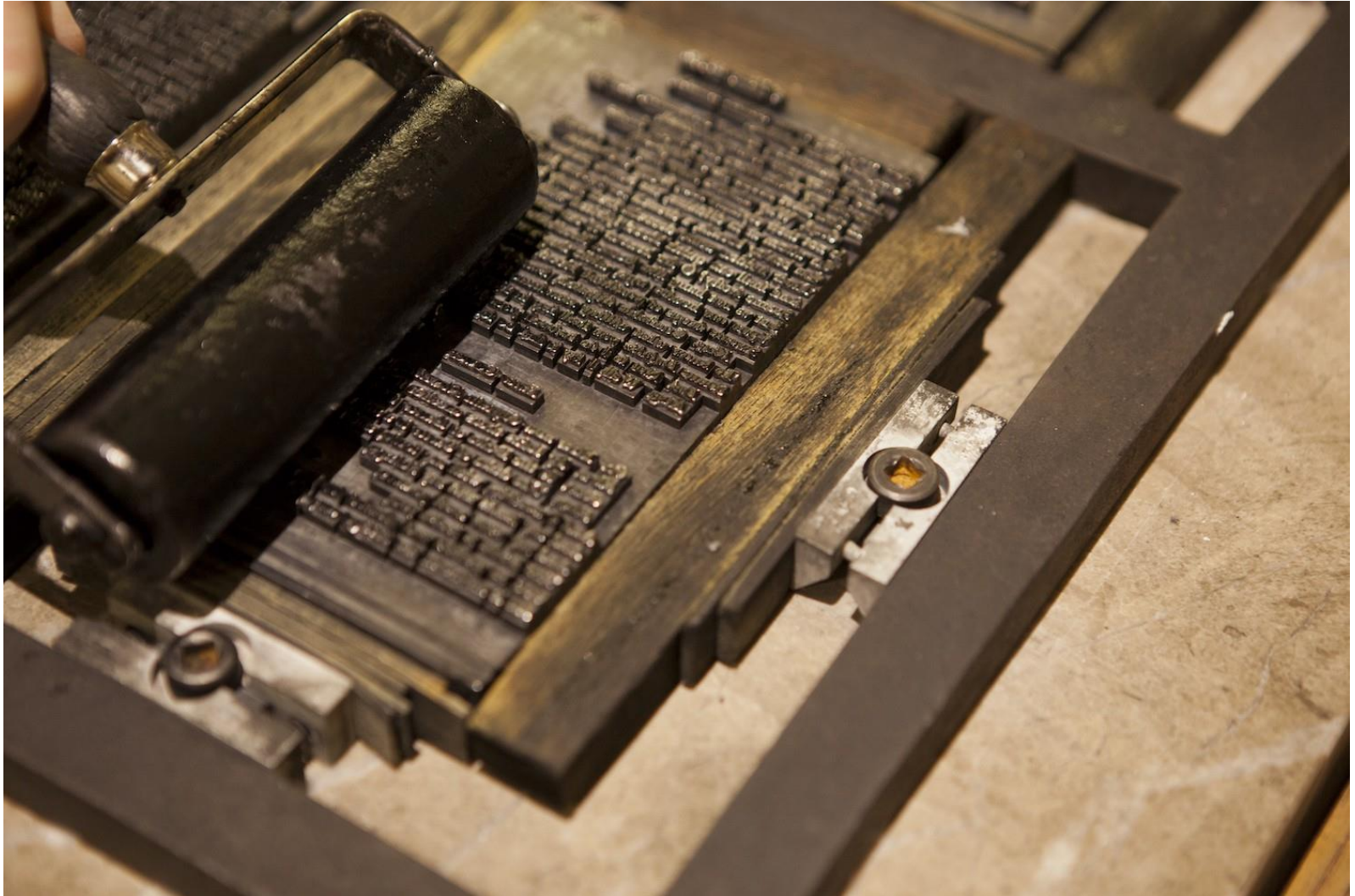
Cylinder Letterpress Printing- Heidelberg

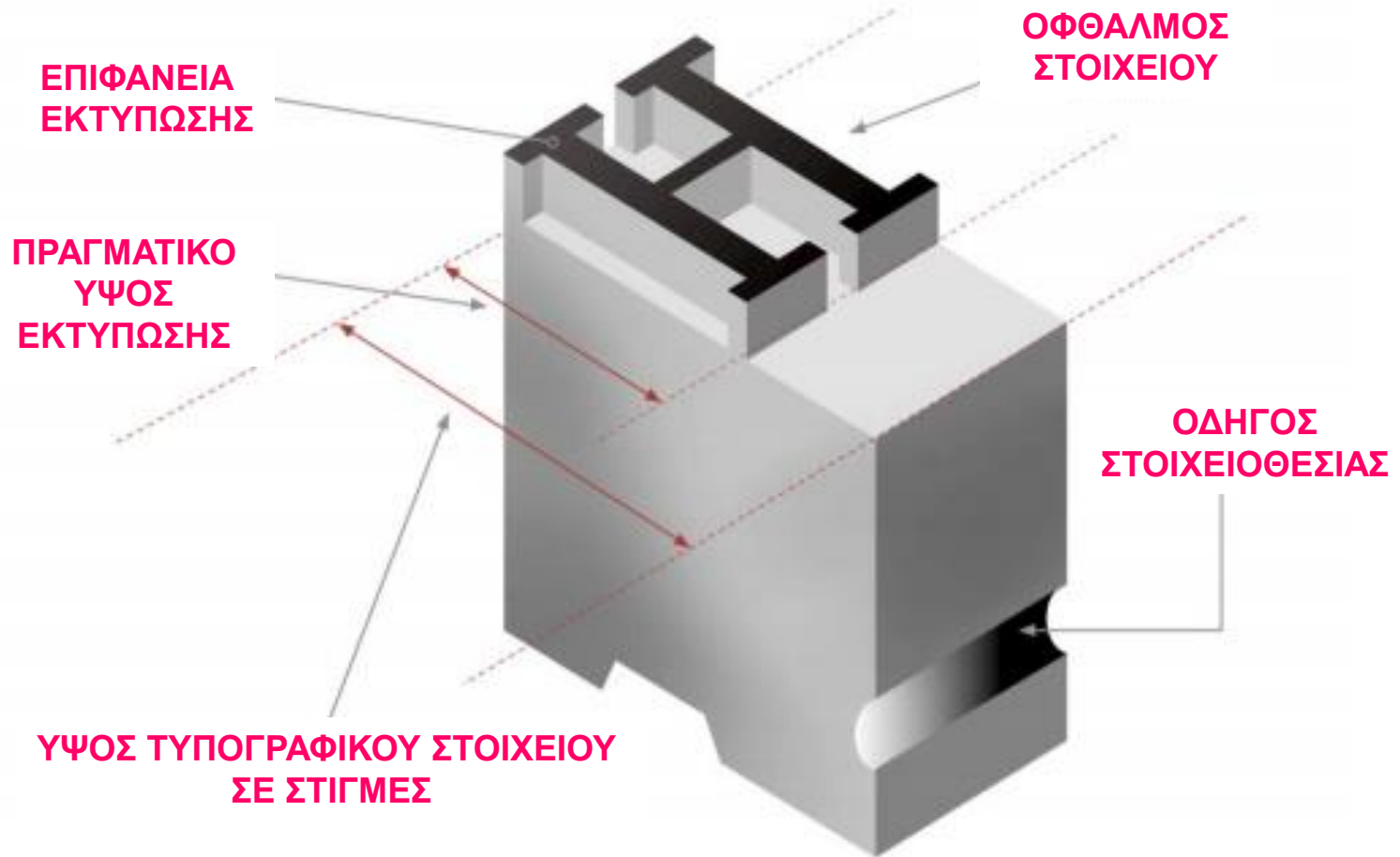
Επιλογή στοιχείου

Κύλινδρος μελανώματος - τυπογραφική πλάκα

Το τυπογραφικό στοιχείο

Ταξινόμηση τυπογραφικών οικογενειών

- Υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι ταξινόμησης των τυπογραφικών οικογενειών.
- Σε ότι αφορά το σχεδιασμό τους αυτές συνήθως γίνονται με ένα συνδυασμό **τυπογραφικών χαρακτηριστικών** και ιστορικών στοιχείων (χρονικές περιόδους, ονόματα τυπογράφων κ.ά.).
- Κατηγοριοποιήσεις καθολικά αποδεκτές αυτού του είδους δεν υπάρχουν αν και έχουν γίνει προσπάθειες τυποποίησης, όπως αυτή του Γάλλου τυπογράφου **Francois Thibaudeau** (1860-1925) και του **Samuel Monod** γνωστού ως **Maximilien Vox** (1894-1972)

Τύποι γραμμάτων

- Μια πλήρης οικογένεια γραμμάτων περιλαμβάνει όλους τους τύπους στοιχείων ανάλογα με **το πάχος**, **το πλάτος** και την **κλίση** τους.

ανάλογα με το πάχος

- a) Λευκά (light)
- b) Κανονικά (regular ή normal)
- c) Μαύρα (bold)
- d) Ημίμαυρα (medium)
- e) Βαριά (extra bold)

TYPEFACE

FONT

FUTURA

FUTURA MEDIUM

FUTURA MEDIUM OBLIQUE

FUTURA CONDENSED MEDIUM

FUTURA CONDENSED MEDIUM OBLIQUE

FUTURA BOLD

FUTURA BOLD OBLIQUE

FUTURA CONDENSED BOLD

FUTURA CONDENSED BOLD OBLIQUE

Πεζά - Κεφαλαία

- Στατιστικές δείχνουν ότι κείμενα με **πεζά στοιχεία** είναι **πιο ευανάγνωστα** από ό,τι με **κεφαλαία στοιχεία**, καθώς οι απολήξεις των πεζών στοιχείων βοηθούν στην ανάγνωση.
- Όταν διαβάζουμε, δεν βλέπουμε πραγματικά κάθε γράμμα σε μια πρόταση, **αλλά τα σχήματα των λέξεων**. Όταν το κείμενο βρίσκεται στο ίδιο ύψος, καθιστώντας κάθε λέξη ένα ορθογώνιο σχήμα, αναγκάζοντάς μας να διαβάζουμε γράμμα - γράμμα, **μειώνοντας την ταχύτητα ανάγνωσής μας**.

Ευαναγνωσιμότητα & Αναγνωσιμότητα

- Η **ευαναγνωσιμότητα (legibility)** εξαρτάται ουσιαστικά από το σχεδιασμό γραμματοσειρών.
- Πόσο εύκολο είναι να ξεχωρίσουμε ένα γράμμα από ένα άλλο σε μια συγκεκριμένη γραμματοσειρά;
- Η **αναγνωσιμότητα (readability)** αναφέρεται στην ευκολία με την οποία ο αναγνώστης μπορεί να σαρώσει παραγράφους κειμένου. Η αναγνωσιμότητα εξαρτάται από την διαχείριση του κειμένου.
- Με άλλα λόγια, πόσο εύκολο είναι να διαβαστεί !

Ευαναγνωσιμότητα & Αναγνωσιμότητα

Legibility

is how well you

see the **letters**.

Readability

is how easily you read the words, as in long passages of text. there are very different requirements in each case, depending on the visibility of the text and the level of experience of the reader.

Ευαναγνωσιμότητα (legibility)

Δεν δημιουργούνται όλες οι γραμματοσειρές
με σκοπό να **είναι πρωταρχικά**
ευανάγνωστες.

I AM POORLY LEGIBLE

Ευαναγνωσιμότητα (legibility)

DO
NOT
ENTER

DO
NOT
ENTER

Αναγνωσιμότητα (readability)

- Η **αναγνωσιμότητα (readability) αναφέρεται** στην ευκολία με την οποία ο αναγνώστης μπορεί να σαρώσει παραγράφους κειμένου. Η αναγνωσιμότητα εξαρτάται από την διαχείριση του κειμένου.
- **Με άλλα λόγια, πόσο εύκολο είναι να διαβαστεί !**

Μορφή και Λειτουργία

- Η μορφή που παίρνει ένα layout καθορίζεται από τη **λειτουργία του σχεδιασμού**, τις ιδέες και τις πληροφορίες που προσπαθεί να μεταδώσει.
- Ενώ οι **θεμελιώδεις αρχές διάταξης** μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη υψηλού βαθμού δημιουργικότητας, ο **βασικός τους σκοπός είναι λειτουργικός**, για την επίτευξη ενός ισορροπημένου σχεδιασμού που παρουσιάζει με σαφήνεια τα διάφορα στοιχεία σελίδας.

Παράγοντες που επηρεάζουν την αναγνωσιμότητα

1. Τυπογραφικός σχεδιασμός
2. Μήκος γραμμής
3. Διάστιχο
4. Στοίχιση
5. Οθόνη vs εκτύπωση
6. Αντίθεση
7. Χρώμα

6. Αντίθεση

Contrast: big

Text Colour: C=100, M=90, Y=10, K=0

Contrast: small

Text Colour: C=100, M=90, Y=10, K=0

“We are an eclectic crew of strategists, creatives, coders, accounter managers and techs on a mission to help our clients achieve business objectives - not marketing objectives.”

Anchor Digital was born out of a need for more transparency, better accountability and closer client collaboration. The approach we settled on is: Consult, Create, Convert. It’s so simple, it’s almost beautiful.

“We are an eclectic crew of strategists, creatives, coders, accounter managers and techs on a mission to help our clients achieve business objectives - not marketing objectives.”

Anchor Digital was born out of a need for more transparency, better accountability and closer client collaboration. The approach we settled on is: Consult, Create, Convert. It’s so simple, it’s almost beautiful.

Πλέγμα τι είναι;

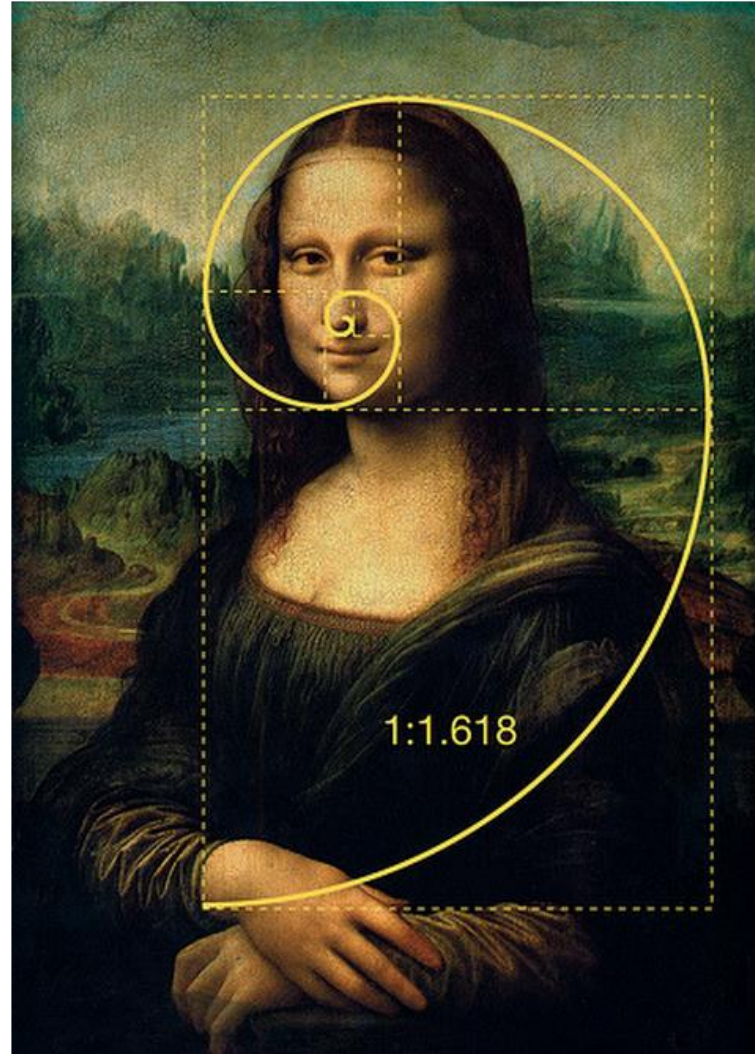
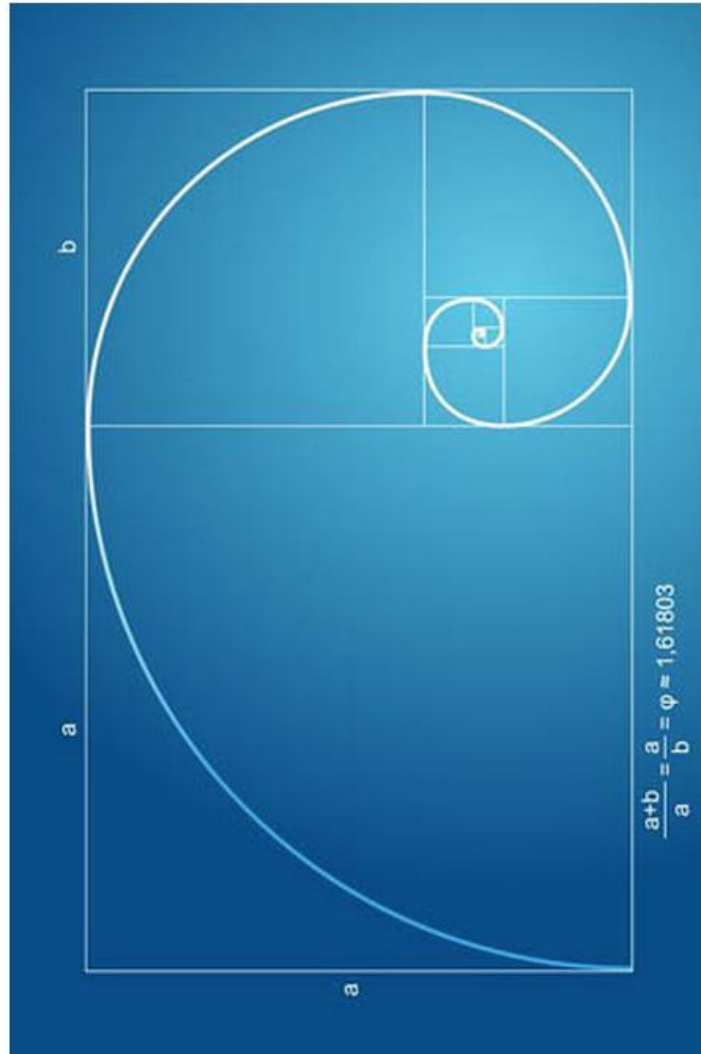
Το πλέγμα είναι ένα σύστημα οριζόντιων και κάθετων γραμμών που μπορεί να καθοδηγήσει τις επιλογές διάταξης.

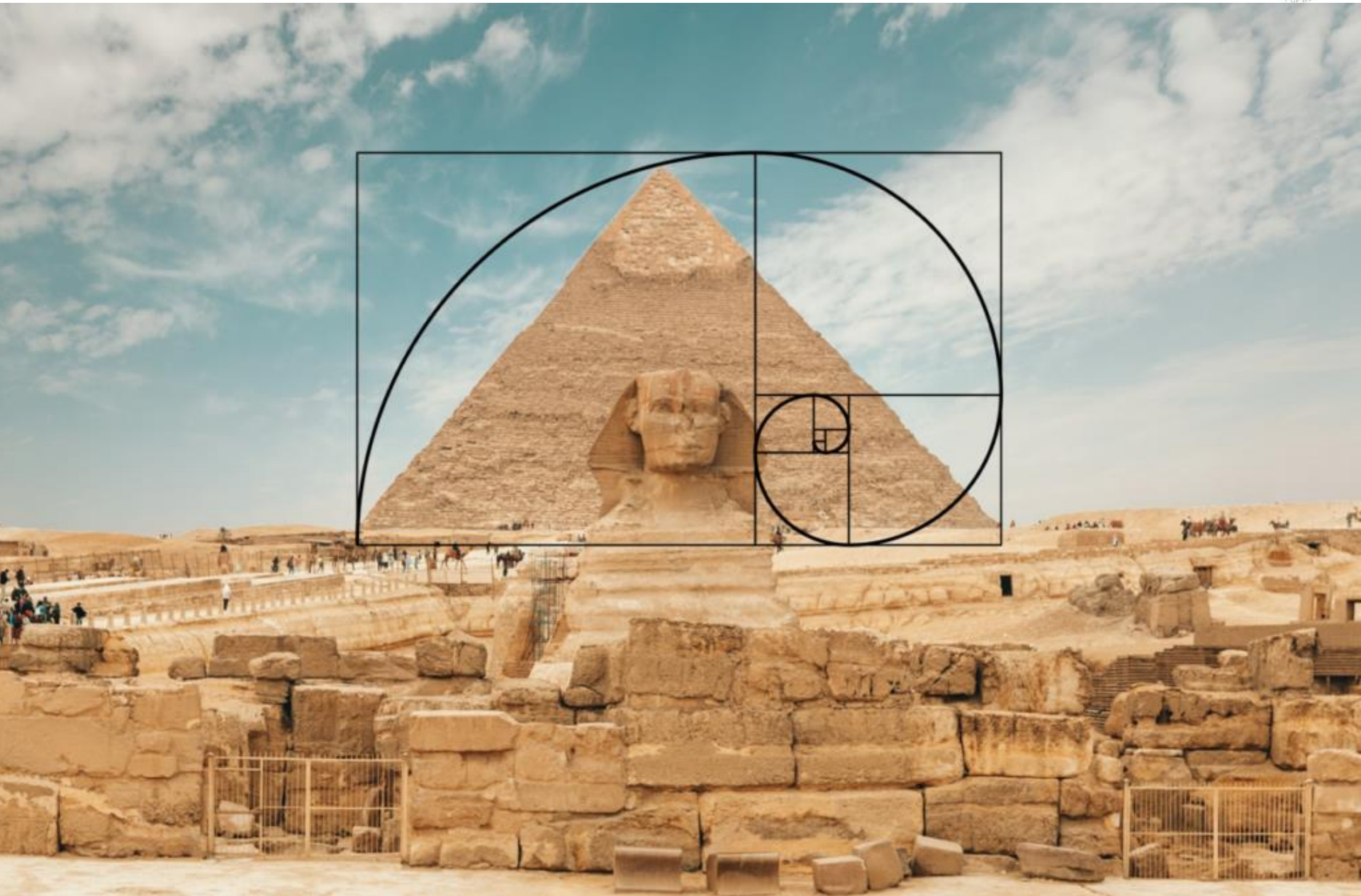
Τα πλέγματα αποτελούν μέρος της διάταξης της σελίδας από την εποχή της Βίβλου του Gutenberg.

Οι παρακάτω σελίδες χρησιμοποιούν ένα πλέγμα τεσσάρων κατακόρυφων και δύο οριζόντιων γραμμών.

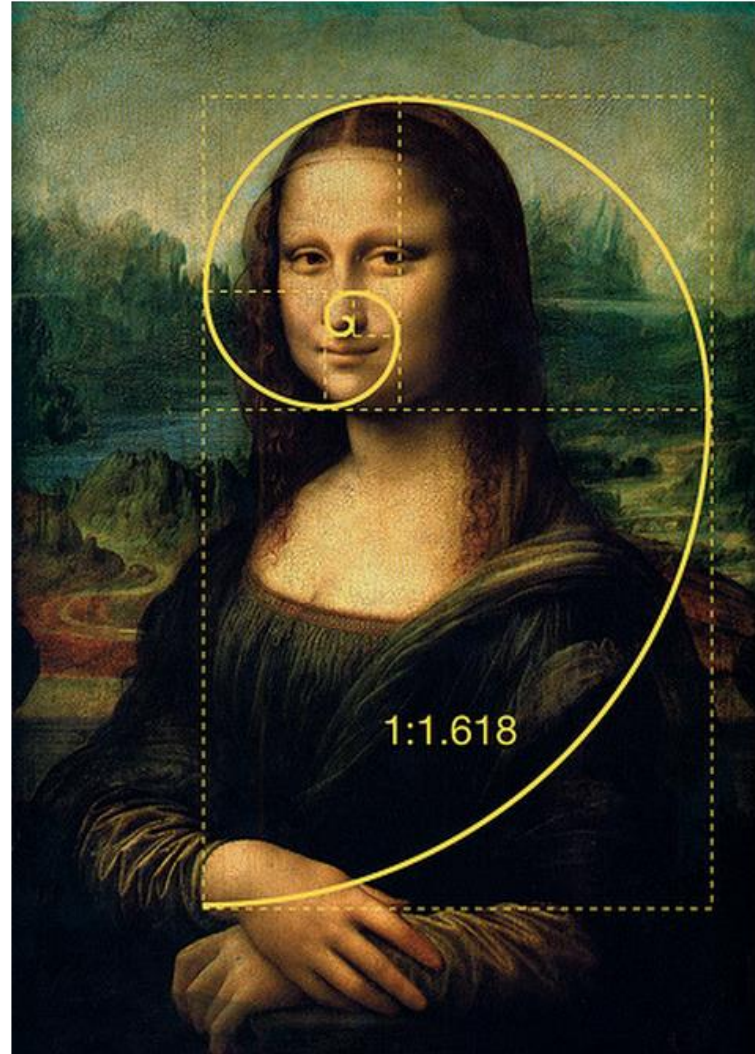
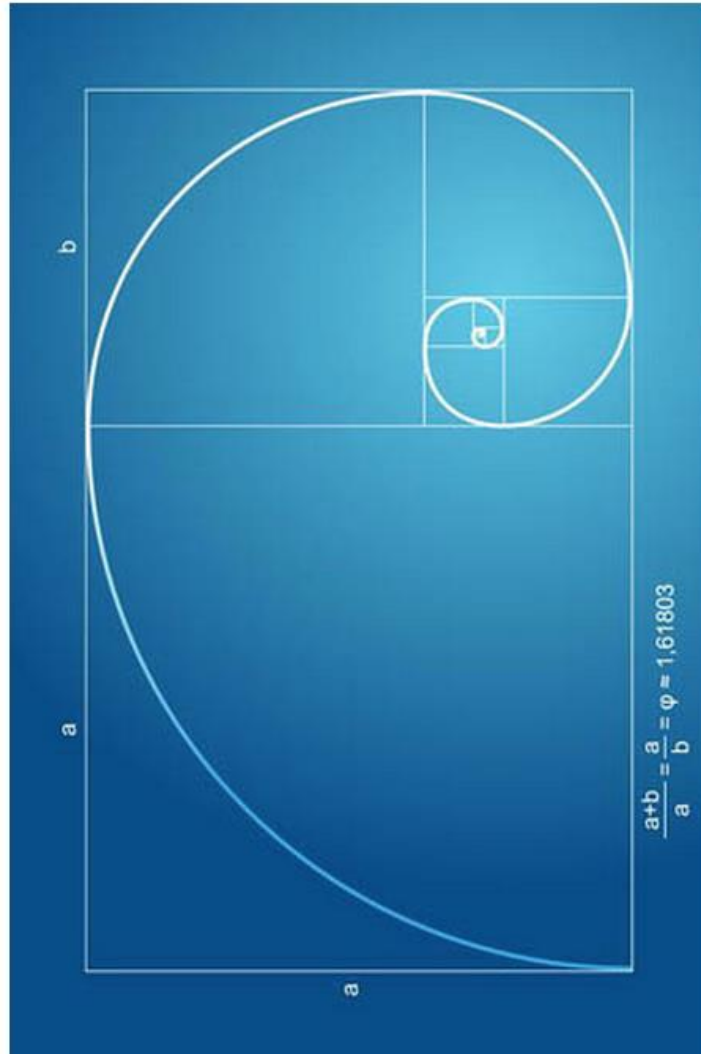

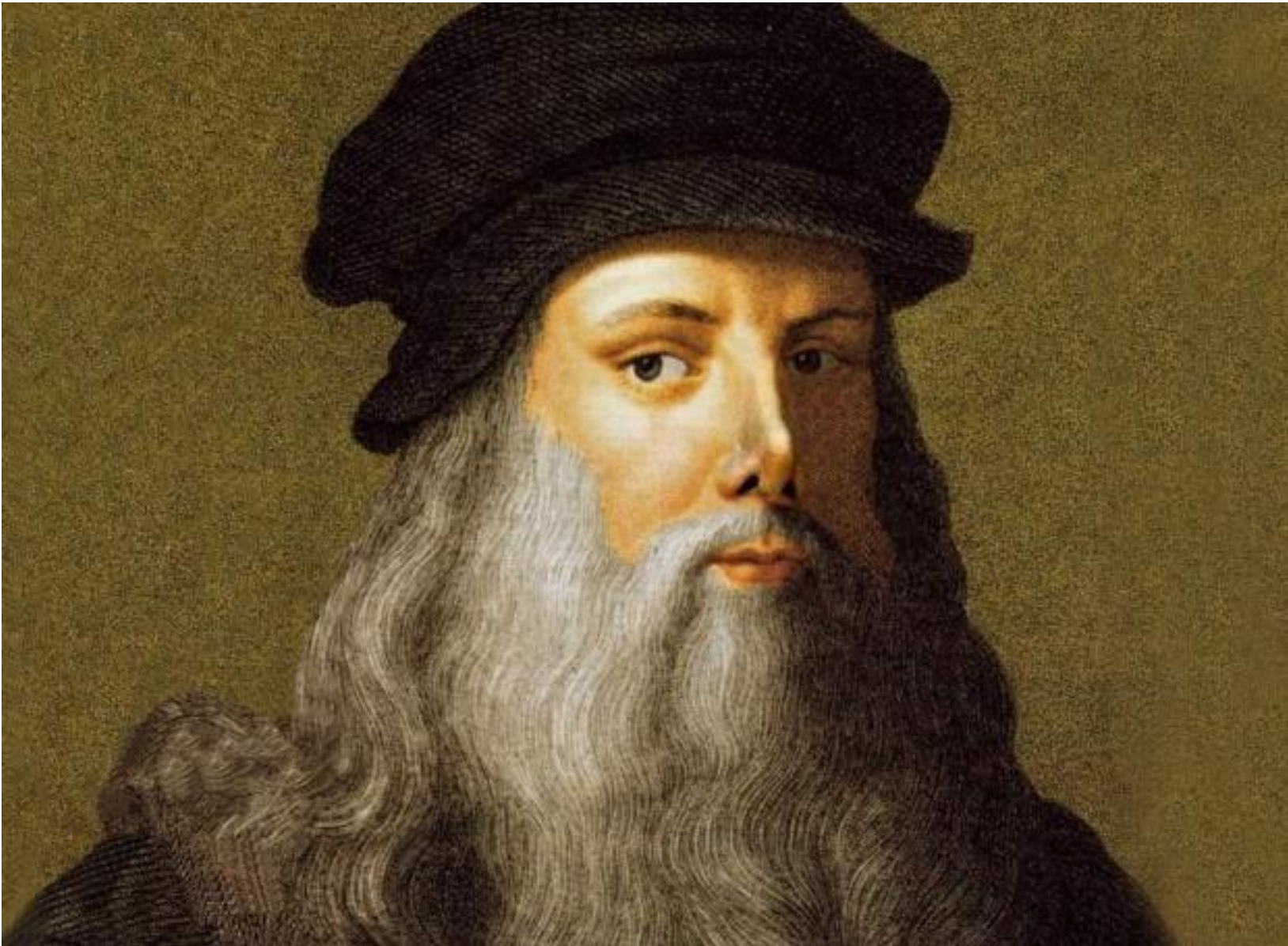
Χρυσή αναλογία και Μόνα Λίζα

Χρυσή αναλογία και Μόνα Λίζα

Λεονάρντο Ντα Βίντσι 1452-1519

«Δεν υπάρχει τέχνη χωρίς μαθηματικά»

Δημιουργία layout-ερωτήματα

- Ποιο είναι το **κοινό-στόχος** για τον σχεδιασμό;
- Τι διαφορετικά είδη κειμένου θα συμπεριληφθούν;
- Θα υπάρχουν φωτογραφίες, εικόνες, διαγράμματα, ή συνδυασμός και των τριών αυτών στοιχείων;
- **Πόσα χρώματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν** (ο προϋπολογισμός θα επηρεάσει την εργασία);
- Ποια θα είναι η μορφή και **το τελικό μέγεθος** της εργασίας;
- Ποια τμήματα κειμένου χρειάζονται **έμφαση**;
- Ο πελάτης ψάχνει για ένα συγκεκριμένο **style**;

Χρώμα – κείμενο

Χρώμα - κείμενο

- Το χρώμα μπορεί:
- Να τραβήξει την προσοχή
- Να δώσει έμφαση
- Να κάνει αντίθεση
- Να οργανώσει το περιεχόμενο
- Να ενισχύσει την αναγνώριση
- Να δημιουργήσει διάθεση
- Να ενδυναμώσει τις ομοιότητες
- Να βοηθήσει στην αναγνωσιμότητα

Σχήμα - Λειτουργία

Τυπογραφικός σχεδιασμός βιβλίου

Αυτό το μικρού σχήματος βιβλίο που σχεδίασε το ατελιέ Aboud Creative είναι ουσιαστικά δύο βιβλία ενωμένα.

Το βιβλίο στην αριστερή πλευρά είναι μια συλλογή φωτογραφιών από τον Harold Smith και στη δεξιά πλευρά είναι μια συλλογή από εικόνες του Paul Smith.

Ο **σχεδιασμός** επιτρέπει ότι και τα δύο βιβλία μπορούν να προβληθούν και να διαβαστούν ταυτόχρονα, επιτρέποντας στα σαλόνια να γίνουν χώρος παράθεσης διαφορετικών στυλ και εποχών.

Τυπογραφικός σχεδιασμός

- Όταν αρχίσουμε να σχεδιάζουμε ένα **έντυπο** , είναι σημαντικό να γνωρίζουμε πώς και που πρόκειται να εκτυπωθεί.
- Με την τεχνολογική εξέλιξη ο **τυπογραφικός σχεδιασμός** θα μπορούσε να ήταν εφαρμόσιμος σε διάφορα μέσα (οθόνη -web, tablet, smartphone), οπότε πρέπει να γνωρίζουμε τις αναμενόμενες χρήσεις.
- Όταν σχεδιάζεις **για εκτύπωση** το **μέγεθος** και **άλλοι παράγοντες** πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Παράγοντες που επηρεάζουν τον σχεδιασμό

- Αυτό που έχει σημασία στον τυπογραφικό σχεδιασμό είναι ότι όλα αυτά τα χαρτιά έρχονται σε **διαφορετικό μέγεθος** και έχουν κάποια τεχνική ή άλλους περιορισμούς,
- οπότε κατά τη στιγμή της δημιουργίας μιας διάταξης ενός εντύπου ο σχεδιαστής πρέπει **να γνωρίζει** και να μάθει να **προσαρμόζεται** στους **τεχνικούς ή μηχανικούς** περιορισμούς.

Εφημερίδα

- Οι σχεδιαστικές επιλογές γίνονται για να δώσουν στη δημοσίευση μια ξεχωριστή ταυτότητα για να προσελκύσει το κοινό-στόχο της.
- Υπάρχει η εμπορική ανάγκη να διασφαλιστεί ότι ο σχεδιασμός διευκολύνει τη δημοσίευση με ξεχωριστή ταυτότητα μάρκας.
- Ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα είναι η εξαιρετικά επιτυχημένη, αρθρωτή δομή της Daily Mail, ο τίτλος με την χαρακτηριστική γραμματοσειρά και η χρήση εικόνων στην πρώτη σελίδα.

Περιοδικά

- Σήμερα τα περιοδικά συνήθως εκτυπώνονται σε **λεπτό χαρτί** και θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην πιθανή **διαφάνεια της σελίδας**, η οποία έχει σχέση με το βάρος και την επίστρωση του χαρτιού.
- Σε αυτή την περίπτωση δεν θα πρέπει να επιλεγεί **bold γραμματοσειρά**.
- Κάποιες γραμματοσειρές serif δεν έχουν την δυνατότητα να εκτυπωθούν σε μικρότερα μεγέθη, όπως τα Bodoni ή Didot, γιατί τα αρκετά λεπτά serifs **τείνουν να σβήσουν σε ένα γυαλιστερό χαρτί**.

Σχήμα και μέγεθος- μηχανικοί περιορισμοί

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!

Dr Chrysoula Gatsou
Professor
University of West Attica
cgatsou@uniwa.gr